

Národní divadlo Č I N O H R A

Ředitel ND: akad. arch. Daniel Dvořák
Šéf činohry ND: Michal Dočekal

Tisková zpráva

William Shakespeare

Richard III.

Premiéra 2. a 4. března 2006 ve Stavovském divadle

William Shakespeare (1564 – 1616)

RICHARD III.

Kdo má moc, je v právu!

Přeložil **Martin Hliský**

Režie: **Michal Dočekal**

Dramaturgie: **Daria Ullrichová**

Scéna: **David Marek**

Kostýmy: **Zuzana Krejzková**

Hudba: **Michal Novinski, Jan P. Muchow**

Richard, vévoda z Glostru, později král Richard III.
George, vévoda Clarence, jeho bratr
Edward IV., král, jeho bratr
Vévodkyně z Yorku, jejich matka
Lord Hastings, lord komoří
Lord Stanley, hrabě z Derby
Královna Alžběta
Hrabě Rivers, její bratr
Markýz Dorset, její syn
Královna Markéta
William Stafford, vévoda Buckingham
Sir William Catesby
Sir Robert Ratcliffe
Lady Anna
John Morton, biskup z Ely
Dr. Shaa, starosta města Londýna
Dighton, vrah
Forrest, vrah
Sir Robert Brakenbury, velitel Toweru
Kněz Kryštof
Jindřich Tudor, hrabě Richmond, později král Jindřich VII.

Richard Krajčo
Saša Rašilov
Igor Bareš
Iva Janžurová
Jiří Štěpnička
Vladislav Beneš
Jana Preissová
Ladislav Mrkvička
Michal Slaný
Kateřina Burianová
David Prachař
David Matásek
Petr Motloch
Sabina Králová
Oldřich Vlček
Petr Pelzer
Milan Stehlík
Alexej Pyško
Karel Pospíšil
Rudolf Stárz
Jan Dolanský

Fonetická spolupráce: prof. PhDr. Zdena Palková

Asistentka režie: Marika Skopalová

Inspicent: Milan Školník

Nápověda: Zuzana Němečková

Premiéra 2. a 4. března 2006 ve Stavovském divadle

Slovo režiséra

Richard III. je jízda na kostěných saních po krvavém sněhu. Čert ví, jestli ten kopec zdoláme, ale jsem moc rád, že v tom se mnou jede Zuzana Krejzková, David Marek, Michal Novinski a všichni ti báječní herci v čele s Richardem Krajčem, kteří se nezaleknou ničeho. Ani mne ne, a to je co říct, protože já jsem příšerný režisér.

Michal Dočekal

Slovo dramaturga

Naposledy byl kupodivu Richard III. uváděn na jevišti Národního divadla téměř před sto lety. V roce 1911 se představil v titulní úloze legendární Eduard Vojan v inscenaci Jaroslava Kvapila. Sugestivní až démonický zjev a herecký projev Vojanův, jeho tragické individualistické gesto, jistě odpovídalo požadavkům na titulní úlohu Shakespearovy tragédie. Od té doby první scéna země tuto hru neinscenovala. Je to vlastně zvláštní, jako by ji její první geniální představitel zaklel a ponechal si ji, dokud paměť současníků nevyhasne, pro sebe. Richard III. je přitom hra koncipovaná neobyčejně velkoryse a inscenačně náročně. Patří mezi Shakespearovy hry s největším počtem veršů i postav. Zdálo by se, že by měla poutat zájem především velkých scén s odpovídajícími možnostmi a početným souborem.

Richard III. je ale hrou často uváděnou i v repertoáru menších divadel. Přirozeně proto, že titulní úloha je jednou z nejefektnějších rolí světového dramatického repertoáru. Proslula jako brilantní studie iracionálního zla, které přes veškerou obludnost zároveň poutá, svádí, až okouzluje. A které je ve dvacátém století, tak jako v době krvavých válek dvou růží, stejně nepochopitelné jako pravdivé. Snad jenom dnes máme přesvědčivých důkazů o svůdnosti zla více. (Ne náhodou se Richard III. stal předobrazem Brechtovy Hry zadržitelný vzestup Arthura Uie, zobrazující Hitlerovu kariéru).

Richard III. bývá řazen k historickým hrám. Odehrává se za války dvou růží, kdy dva mocné rody Yorků a Lancasterů zápasily o moc. Naprostá většina postav hry nese jméno skutečných historických postav, citovány jsou skutečné dějinné události. Znalci historie mohou ovšem Shakespearovi oprávněně vyčítat mnoho nepřesností. Některé postavy ani nemohly být přítomny příběhu, tak jak je traktován Shakespearem. To vše by bylo možné omluvit nutností zhustit čas, zdramatizovat události. Ovšem naprosto kardinálně se liší názory historiků na ústřední postavu krále Richarda III. Zpochybňují téměř vše. Nikde není doloženo, ani že by byl fyzicky postižen, ani že by se dopustil svévolně vražd, které jsou mu připisovány, dokonce ani, že by špatně vládl. Bylo napsáno mnoho objemných knih na obranu Richarda III. argumentujících stále novými a novými historickými fakty. Byly založeny webové stránky a kluby k očištění jeho jména, vše marno, Shakespearův sugestivní obraz přetrvává, poslední vládce z rodu Yorků nese pečeť démonického zločince. Však dobře, nechť si vládců předcházejí básníky! (Ti geniální jsou ale málokdy k mání!) Nabízí se ovšem racionálně přízemnější vysvětlení: kroniky, ze kterých Shakespeare čerpal, byly napsány za vlády Tudorovců. První toho rodu - Jindřich VII. - získá po Richardovi na konci dramatu korunu. Z rodu Tudorovců pocházela i královna Alžběta, za jejíhož panování Shakespeare hru napsal. Dějiny – smíme doufat, že na omezený čas – diktují vítězové.

Skuteční básníci ale nepíší, co panovníci chtějí. Shakespeare nepapouškoval, co mu diktovala doba. Jeho dílo je úplné a svrchované. U géníů není chyb žádných, natož historických. Hra Richard III. je tragédie. V centru stojí popis jedné kariéry. Ale v dramatu nikoli jediné. V téhle hře nemá čisté ruce snad nikdo (krom dětí, které se nestačí aktivně zaplést do bojů o moc, a proto je jim přáno odejít z jeviště světa důstojně a vznešeně). Všichni se rvou o moc. I ženy – litují ztráty vlivu, hávu královny, snad víc než mrtvých dětí. Jakoby moc byla jediným oprávněním smyslu života. Až teprve v posledním okamžiku před smrtí postavy účtují, prozřou, ptají se, zač to všechno stálo. Richard volá, že chce vyměnit říši za koně. Okamžik před smrtí těch, kteří se derou nahoru, nám Shakespeare v této hře zpřítomňuje vícekrát. Richard III. je skutečná tragédie, protože její jádro je ryze existenciální.

Daria Ullrichová

Medailony inscenátorů a herců naleznete v programu k inscenaci.

Příští premiéra činohry

Však světla nechte plát...

(Benefice Jana Kačera)

Režie: **Jan Nebeský**

Scénář a dramaturgie: **Daria Ullrichová**

Scéna a kostýmy: **Luboš Hruza**

Hrají: **Blanka Bohdanová, Eva Salzmannová, Magdaléna Borová a Jan Kačer**

Fotosekvence: Bohdan Holomíček a Eva Hrubá

Fonetická spolupráce: PhDr. Zdena Palková

Pomocná režisérka: Leona Primová

Inspicient: Václav Bláha

Nápověda: Alena Kubečková

Předpremiéry 23. a 27. února, 4. a 7. března 2006 v Divadle Kolowrat

Česká premiéra 12. března 2006 v Divadle Kolowrat

Kontakty:

akad. arch. Daniel Dvořák

ředitel Národního divadla

tel: +420 224 901 250

fax: +420 224 932 092

e-mail: d.dvorak@narodni-divadlo.cz

Michal Dočekal

šéf činohry Národního divadla

tel: +420 224 902 120

fax: +420 224 902 122

e-mail: m.docekal@narodni-divadlo.cz

Daria Ullrichová

dramaturg činohry Národního divadla

tel: +420 224 902 128

fax: +420 224 902 122

e-mail: d.ullrichova@narodni-divadlo.cz

Helena Krausová

tisková mluvčí, mediální servis ND

tel: +420 224 901 676

fax: +420 224 932 092

e-mail: h.krausova@narodni-divadlo.cz

www.narodni-divadlo.cz

Připravila Kateřina Ondroušková, public relations činohry, tel: 224 902 126

e-mail: k.ondrouskova@narodni-divadlo.cz